

19.12.2018

EOAK/443/2018

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen

KÄRÄJÄOIKEUDEN LAUTAMIESTEN ISTUNTOVUOROJEN JAKAUTUMINEN

1 KANTELU

Helsingin käräjäoikeuden lautamiehenä toimiva kantelija arvosteli hänelle määrättyjen käräjäoikeuden istuntojen vähäistä määrää ja istuntojen epätasaista jakautumista lautamiesten kesken. Kantelija epäili, että istuntojen vähäinen määrä johtui siitä, että häntä syrjittiin hänen - - - vuoksi. Kantelija arvosteli sitä, ettei istuntojen määräämisessä noudatettu säännösten edellyttämää vuorojärjestystä. Sen sijaan istuntovuorot arvottiin ja valintoja voitiin arvonnalla jälkeen muokata.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin seuraavat asiakirjat:

- Helsingin käräjäoikeuden työjärjestys
- Helsingin käräjäoikeuden laamannin selvitys ja lausunto 21.3.2018
- tilasto Helsingin käräjäoikeuden lautamiesistuntojen kokonaismäärästä 2017
- lautamiesjärjestelmän rekisteriseloste 1.6.2002
- haastepäiväkirjan ja lautamieskortiston palveluohje 23.3.2017
- lautamieskortisto-sovelluksen käyttöpalvelukuvaus
- luettelo "lautamieskannoista" eri käräjäoikeuksissa
- lautamiesjärjestelmän tietojärjestelmäseloste 1.6.2002
- oikeusministeriön selvitys 24.8.2018 siinä mainittuine liitteineen
- taulukko Helsingin käräjäoikeuden lautamiesten istuntojen jakautumisesta 1.1.–5.12.2018 ja
- oikeusministeriön muistio 2.2.2015 OM 24/31/2014

Kantelija antoi vastineensa siinä mainittuine liitteineen sekä toimitti jäljennöksiä oikeusministeriön kanssa käydystä sähköpostikeskustelusta.

Kantelija ilmoitti oikeusasiamiehen kansliaan sähköpostilla 14.11.2018, että hänen vuoden 2018 istuntomääräkseen oli jäämässä yksi istunto, koska joulukuussa hän oli jälleen ainoastaan varalla.

3 RATKAISU

3.1 Lautamieskokoontalon määräytyminen (normit ja käytäntö)

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 7 §:n ([675/2016](#)) mukaan käräjäoikeuden laamannin tulee huolehtia siitä, että lautamiehet osallistuvat käräjäoikeuden istuntoihin vuorojärjestyksessä. Lautamies, joka on kalenterivuoden aikana ollut mukana istunnossa 20 päivänä, ei mainitun lainkohdan mukaan kuitenkaan saa sinä kalenterivuonna enää osallistua istuntoon, ellei ole kysymys saman asian käsittelyn jatkamisesta. Säännös on tullut voimaan 1.1.2017.

Myös aikaisemmin voimassa olleessa laissa on ollut vuorojärjestyksen osalta nykyistä vastaava määräys. Vuorojärjestyksestä on säädetty jo 1.12.1993 toteutetun käräjäoikeusuudistuksen yhteydessä annetun käräjäoikeuslain 8 §:ssä ([581/1993](#)). Hallituksen esityksessä ([HE 252/1992 vp.](#)) säännöstä on perusteltu seuraavasti:

”Pykälän mukaan laamannin tulee huolehtia siitä, että lautamiehet osallistuvat käräjäoikeuden istuntoon vuorojärjestyksessä. Järjestelmän tulee turvata toisaalta käräjäoikeuden kokoonpanon sattumanvaraisuus ja toisaalta se, että lautamies hyvissä ajoin tietää, milloin hänellä on istuntopäivä, jotta hän voi esimerkiksi järjestää itselleen työstä vapaata. Käytännössä lautamiesten istuntopuorojen järjestäminen jäänee käräjäoikeuden toimistohenkilökunnan tehtäväksi laamannin antamien ohjeiden perusteella. Lisäksi vuorojärjestykseen tulee useinkin muutoksia sairaus-, työ- ynnä muiden sellaisten esteiden takia. Tällöin myös lautamieskokoonpanot vaihtelevat eikä muodostu pysyviä lautakuntia.”

Helsingin käräjäoikeuden [työjärjestyksen](#) 15 §:n mukaan lautamiehet osallistuvat rikosistuntoihin vuorojärjestyksessä laamannin tarkemmin määräämien perusteiden mukaisesti.

Helsingin käräjäoikeuden laamannin antaman lausunnon mukaan lähtökohtana Helsingin käräjäoikeudessa on, että lautamiehet osallistuvat istuntoihin ”ennalta määrättyllä tavalla ja sattumanvaraisesti”.

Helsingin käräjäoikeudessa ja ilmeisesti useissa muissakin käräjäoikeuksissa käytetään lautamiehiä istuntoihin määrättäessä oikeusministeriön toimeksiannosta kehitettyä Lotus Notes -pohjaista tietokonesovellusta, jota kutsutaan eri asiakirjoissa vaihtelevasti lautamiesohjelmaksi, lautamieskortistoksi tai lautamiesjärjestelmäksi. Oikeusministeriöstä saadun selvityksen mukaan tietokonesovellus on otettu käyttöön jo 1.12.1993 alioikeusuudistuksen voimaantulon yhteydessä.

Oikeusministeriön toimittamassa lautamiesjärjestelmää koskevassa rekisteriselosteessa on muun ohella todettu seuraavaa:

”Lautamiesjärjestelmän tehtävä on hoitaa lautamiesten valinta käräjäoikeuden istuntoihin. Samalla järjestelmässä ylläpidetään lautamiesten yhteystietoja sekä muita lautamiestehtävän hoitamiseen liittyviä perustietoja.

Lautamiesten valinnassa istuntoihin järjestelmä käyttää lautamiesten valinnalle säädettyjä määräyksiä ja suosituksia. Istunnon lautamiehiä valittaessa järjestelmä arpoo käytettävissä olevista lautamiehistä henkilöt kyseiseen istuntoon. Arvonnan antamaa tulosta voidaan tarvittaessa muuttaa sekä jo valittuja lautamiehiä vaihtaa toisiin.

Perustiedot-osaan syötetään lautamiehen tunnus, nimitiedot, sukupuoli, henkilötunnus ja lisätieto mahdollisesta pysyvästä oikeudesta käyttää esim. taksia istuntoon saavuttaessa. Korvauslisätieto näytetään lautamiehen kulukorvauslomakkeella.

Lautamiehet jaetaan kolmeen ikäryhmään lautamieskauden alkaessa siten, että kaikkiin ikäryhmiin kuuluu saman verran henkilöitä. Mikäli jälkikäteen lisätään yksittäisiä lautamiehiä, ne asetetaan omaa ikäänsä vastaavaan ikäryhmään. Järjestelmä laskee lomakkeelle henkilötunnuksen viereen lautamiehen iän henkilötunnuksen perusteella.

Mikäli lautamies on ruotsinkielinen, Kielisyys-kenttään rastitetaan Ruotsinkielinen-arvo valituksi. Tätä tietoa käytetään haettaessa istuntoon ruotsinkielistä kokoonpanoa. Mikäli lautamies on eläkeläinen, valinta Eläkkeellä-rastitetaan. Tämä on lisätieto, jota sovellus ei varsinaisesti käytä mihinkään.”

Saadun selvityksen mukaan Helsingin kärjäoikeudessa lautamiehet arvotaan istuntoihin lautamiessovellusta käyttäen kuukausittain istuntokuukautta edeltävän kuukauden puolessa välissä. Samalla sovellus arpoo lautamiehille varajäsenet istuntoihin. Kaikille istuntoihin valituille lautamiehille ja myös varajäsenille lähetetään kuukausittain ilmoitus arvonnasta tuloksista ja mahdollisista heille määrätyistä istunnoista.

Oikeusministeriön toimittamassa selvityksessä on kerrottu lautamiesjärjestelmän toiminnasta lisäksi seuraavaa:

”Järjestelmä tekee arvonnasta perusteella ehdotuksen istunnon lautamiehistä. Arvonnassa määritetään istuntoon nimettävien lautamiesten lukumäärä. Jos istuntoon tarvitaan ruotsinkielisiä lautamiehiä, käyttäjä voi kohdentaa tarpeen mukaan arvonnasta niihin lautamiehiin, joiden perustietolomakkeelle on merkitty tieto ruotsinkielisyydestä. Silloin kun lautamiehiä arvotaan istuntoon enemmän kuin yksi, järjestelmä arpoo lautamiehet siten, että kaikki eivät ole samaa sukupuolta. Tämän jälkeen järjestelmä suorittaa arvonnasta näillä kriteereillä. Lisäksi lautamiehen on mahdollista ilmoittaa etukäteen päivämäärät, jolloin hän ei pysty osallistumaan istuntoihin. Kun istunto määritellään lautamiesjärjestelmässä tietylle päivälle, arvonnassa ei ole mukana lautamiehiä jotka ovat ilmoittaneet, etteivät he voi osallistua istuntoihin kyseisenä päivänä. Järjestelmä seuraa myös lautamiesten istuntojen lukumäärää. Jos lautamies on osallistunut 15 tai useampaan istuntoon vuoden aikana, järjestelmä jättää nämä lautamiehet arvonnasta pois.

Käyttäjän on mahdollista määritellä lautamieskauden alkaessa kärjäoikeuden lautamiehille ikäryhmä. Ikäryhmiä on kolme ja kussakin ryhmässä tulisi olla sama määrä lautamiehiä. Ikäryhmätietoa ei kuitenkaan käytetä arvonnassa.

Järjestelmän toimintalogiikka perustuu lautamiesten satunnaiseen arpomiseen. Käyttäjän on mahdollista muokata järjestelmän muodostamaa kokoonpanoa manuaalisesti ilman, että järjestelmä rajoittaa muokkausta. Jos käyttäjä valitsee samaa sukupuolta olevan kokoonpanon, järjestelmä huomauttaa tästä, mutta ei estä saman sukupuolisen kokoonpanon muodostamista.

Rekisteriselosteessa tarkoitetaan lautamiesten valinnalle säädetyillä määräyksillä ja suosituksilla sitä, että järjestelmä muodostaa arvonnassa kokoonpanoja, joihin tulee eri sukupuolta olevia henkilöitä, jotka eivät ole ilmoittaneet esteestä kyseessä olevalle istuntopäivälle ja jotka ovat osallistuneet alle 15 istuntoon vuoden aikana. Lisäksi käyttäjän valinta ruotsinkielisyydestä sisällyttää arvontaan vain lautamiehiä, joiden perustiedoissa on tieto ruotsin kielen taidosta.”

3.2 Lautamiesten istuntojen tavanomaiset määrät Helsingin kärjäoikeudessa

Oikeusministeriön muistiossa 2.2.2015 (OM 24/31/2014) on todettu, että Helsingin kärjäoikeuden tilastojen mukaan lautamiehet olivat osallistuneet istuntoihin vuosina 2012–2014 keskimäärin 8–9 kertaa vuodessa. Vuonna 2014 määrä oli kuitenkin ollut vain noin 3–6 istuntoa.

Helsingin kärjäoikeudesta on ilmoitettu kaudelle 1.10.2017–31.5.2021 valituille 270 lautamiehille, että lautamiehillä on noin seitsemän istuntoa vuodessa. Tätä vastaavasti kärjäoikeus on kirjeessään 24.1.2017 ilmoittanut Helsingin kaupungille, että keskimäärin lautamies osallistuu vuosittain seitsemään istuntoon.

Helsingin kärjäoikeuden toimittamaan taulukkoon 1.1.–5.12.2018 kerättyjen tietojen mukaan alle viiteen istuntoon oli mainittuna ajanjaksona osallistunut 120 lautamiestä. Heistä 12:lla ei ollut ollut yhtään istuntoa. Yli kymmeneen istuntoon oli taulukon mukaan osallistunut 49 lautamiestä. Taulukon mukaan kantelijalla oli 1.1.–5.12.2018 ollut yksi istunto, mikä vastaa hänen ilmoittamia tietoja.

3.3 Asian arviointi

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 7 §:ssä lähtökohdaksi asetettua vuorojärjestyksessä istuntoihin osallistumista on edellä selostettua lautamiesjärjestelmäksi kutsuttua sovellusta käytettäessä Helsingin käräjäoikeudessa ja ilmeisesti myös muissa käräjäoikeuksissa tulkittu niin, että kokoonpanon valinta on voinut perustua edellä kuvatuin tavoin sattumanvaraisuuteen, joskin lautamiehen sukupuolella, ruotsin kielen taidolla ja aikaisempien istuntojen suurella (15) määrällä on edellä kerrotuin tavoin ollut merkitystä.

Kuten kantelussa on todettu, sattumanvaraisuus, johon lautamieskokoonpanon valinta edellä kuvatuin tavoin käytännössä pääosin perustuu, ja laissa tarkoitettu vuorojärjestys, eivät edellä siteeratusta hallituksen esitykseen sisältyvästä maininnasta huolimatta tarkoita samaa asiaa. Sattumanvaraisuuden voidaan nähdä olevan jopa ristiriidassa vuorojärjestyksen kanssa sen vuoksi, että sattumanvaraisuus voi lautamiehen arpaonnesta riippuen johtaa siihen, että istuntojen määrässä voi ainakin lyhyellä aikavälillä olla eri lautamiesten kohdalla suuriakin eroja. Näin näyttää Helsingin käräjäoikeudessa edellä mainitusta taulukosta 1.1.–5.12.2018 ilmenevin tavoin myös käytännössä olevan. Hyvin pitkällä ajanjaksolla erot tasoittuisivat.

Istuntojen epätasainen jakautuminen Helsingin käräjäoikeuden lautamiesten kesken saattaa osittain selittyä sillä, että Helsingin käräjäoikeudessa on vuosittain runsaasti juttuja, joissa pääkäsittely kestää useamman päivän. Yli kymmenen päivän pääkäsittelyjä tuskin kuitenkaan on ollut vuoden 2018 kuluessa niin useita, että ne yksin selittäisivät edellä todetun yli kymmeneen istuntoon osallistuneiden lautamiesten suuren määrän ottaen samalla huomioon sen, että suurella joukolla lautamiehistä on vastaavana ajanjaksona ollut alle viisi istuntoa ja osalla ei lainkaan istuntoja.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että pelkästään vuorojärjestyksen mukaan toimittaessa lautamiesten sukupuolella tai iällä ei saisi olla merkitystä lautamieskokoonpanon määrätymisessä. Sukupuolella ja iällä on merkitystä kunnanvaltuustojen suorittamassa lautamiesten valinnassa, koska kunnanvaltuustojen tulee lautamiehiä valitessaan käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 4 §:n mukaisesti huolehtia siitä, että kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa. Tästä ei kuitenkaan voida tehdä sitä johtopäätöstä, että yksittäisiä ratkaisukokoonpanoja käräjäoikeudessa määrätessä sanottuihin seikkoihin tulisi kiinnittää huomiota.

Vuorojärjestyksen noudattamisen tulisi periaatteessa johtaa siihen, että jokainen lautamiehen aikaisempi istunto tulisi ottaa huomioon istuntovuoroja määrätessä. Mikäli useita päiviä kestävien pääkäsittelyjen tai ilmoitettujen esteiden vaikutusta ei oteta huomioon, tämä tarkoittaisi sitä, ettei yhdellekään lautamiehelle tulisi määrätä toista istuntopäivää ennen kuin kaikille lautamiehille on määrätty ensimmäinen istuntopäivä eikä yhdellekään lautamiehelle tulisi määrätä kolmatta istuntopäivää ennen kuin kaikille lautamiehille on määrätty toinen istuntopäivä.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 7 §:ää, kuten lakia yleensäkin, on tulkittava perusoikeusmyönteisesti. Vuorojärjestyksen noudattaminen saattaisi kirjaimellisesti tulkittuna johtaa siihen, ettei edes lautamiesten kielitaitoon voitaisi kokoonpanoja määrätessä kiinnittää huomiota. Tällöin kuitenkin loukattaisiin paitsi perustuslain 21 §:ssä taattua oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin myös perustuslain 17 §:ssä turvattuja kielellisiä oikeuksia. On itseltään selvää, että ratkaisukokoonpanoon kuuluvien lautamiesten tulee ymmärtää kieltä, jolla oikeudenkäynti käydään.

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan kiinnittänyt huomiota siihen, että tuomioistuinten kokoonpanon sääntely on merkityksellistä ennen muuta perustuslain 21 §:n kannalta. Tuomioistuimen ratkaisukokoonpanolla on vaikutuksia käsittelyn asianmukaisuuteen ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevien vaatimusten toteutumiseen ([PeVL 53/2014 vp](#), s. 3/I ja [PeVL 2/2006 vp](#), s. 2/I).

Edellä kerrotuista perusoikeuksiin liittyvistä syistä en pidä perusteltuna lähteä siitä, että lautamieskokoonpano määrättäisiin pelkästään vuorojärjestystä noudattaen tilanteessa, jossa kysymys on lautamiesten kielitaidosta. Lautamiehille ei ole asetettu erityisiä kielitaitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia, toisin kuin tuomareille. Käytännössä kielitaitovaatimukset korostuvat sellaisissa käräjäoikeuksissa, jotka ovat kaksikielisiä kuten Helsingin käräjäoikeus.

Lautamieskokoonpanon määrääminen rinnastuu toimenpiteenä juttujen jakamiseen tuomioistuimen tuomarille tai esittelijälle sekä ammattituomareita koskevien istuntovuorojen määräämiseen. Yleensä ratkaisukokoonpanon määräytymisessä pyritään eri tuomioistuimissa sattumanvaraisuuteen, mutta myös muita seikkoja voidaan ottaa huomioon. Lähtökohdana on yleensä työmäärän tasainen jakautuminen, mutta ei välttämättä tiukka vuorojärjestys.

Esimerkiksi korkeimman oikeuden työjärjestyksen 13 §:n mukaan istuntosuunnittelun lähtökohdana on, että jäsenet valikoituvat kuhunkin istuntoon sattumanvaraisesti ja että jäsenten ja esittelijöiden työmäärä jakautuu tasaisesti ottaen huomioon myös loma-ajat sekä muut poissaolot ja työtehtävät. Istuntosuunnitelmaa laadittaessa voidaan ottaa huomioon myös asian käsittelykieli, jaoston sukupuolijakauma ja käsiteltävän asian edellyttämä erityinen asiantuntemus sekä muut näihin verrattavat seikat.

Vaikka lautamiehet ovat käräjäoikeuden ratkaisukokoonpanoon kuuluvia oikeuden jäseniä, heidän roolinsa poikkeaa ammattituomareista ja tuomioistuimissa toimivista sivutoimisista asiantuntijajäsenistä. Lautamiehet ovat maallikkojäseniä, joiden tuomioistuinten ratkaisutoimintaan osallistumisen keskeisenä yhteiskunnallisena perusteena on pidetty sitä, että he edustavat kansan oikeustajua, valvovat oikeudenkäyttöä käräjäoikeuksissa ja varmistavat sen julkisuuden. Tehtävää pidetään pohjimmiltaan valtiollisena luottamustehtävänä ([HE 7/2016 vp](#), s. 129).

Käsitykseni mukaan käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 7 § ei mahdollista sitä, että lautamieskokoonpanoa määrättäessä kiinnitettäisiin huomiota lautamiesten henkilökohtaisiin ominaisuuksiin kuten kokemukseen tai koulutukseen taikka lautamiehen ammattiin liittyvään erityisasiantuntemukseen. Lautamiesten erityisasiantuntemuksella saattaa olla merkitystä esimerkiksi jutuissa, joihin liittyy teknistä tai lääketieteellistä erityisasiantuntemusta edellyttäviä arvioiteja. Lautamiehiä ei tästä huolimatta tulisi vuorojärjestyksestä poiketen valita erikseen tällaisiin juttuihin. Omaksumaani tulkintaa tukee sekin, että oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin keskeisiin elementteihin kuuluva kuulemisperiaate edellyttää asiantuntijalausuntojen ja asiantuntijoiden kuulemisen avoimuutta sekä mahdollisuutta riitauttaa asiantuntijan kannanottojen sisältö oikeudenkäynnissä. Mikäli lautamiehet esittäisivät omaan erityisasiantuntemukseensa perustuvia näkemyksiä tuomioistuimen salaisissa päätösneuvotteluissa, kuulemisperiaate ei toteutuisi.

Käytettävissä olevan selvityksen perusteella vaikuttaa ilmeiseltä, ettei kantelijan vähäinen istuntojen määrä ole johtunut hänen henkilöönsä liittyvistä syrjivistä perusteista, vaan kysymys on laajemmasta ongelmasta, joka ainakin edellä mainittuna tarkastelujaksena 1.1.–5.12.2018 on johtanut merkittäviin eroihin Helsingin käräjäoikeuden lautamiesten istuntojen määrässä. Nykyisille lautamiehille Helsingin käräjäoikeudesta annettua ilmoitusta siitä, että vuotuisten istuntojen määrä oli noin seitsemän, voidaankin vallitsevaan tilanteeseen nähden pitää harhaanjohtavana.

Henkilötietojen käsittelyyn olennaisesti kuuluvan tarkoitussidonnaisuuden kannalta voidaan arvostella sitä, että henkilörekisterinä toimivaan lautamiesjärjestelmään sisältyy tieto lautamiehen mahdollisesta eläkkeellä olost, vaikka tiedolla ei ole, tai ei ainakaan tulisi olla, merkitystä lautamiesten istuntojen määräämisessä tai muissa istuntoihin liittyvissä toiminnoissa.

Käsitykseni on, etteivät edellä kuvatut järjestelyt, joilla lautamiehet valitaan istuntoihin lautamiesjärjestelmäksi kutsutun sovelluksen avulla, täysin vastaa laissa ja Helsingin käräjäoikeuden työjärjestyksessä lähtökohdaksi asetettua vuorojärjestystä. Kysymys on asiasta, josta käräjäoikeuden laamannin tulee käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 7 §:n mukaan huolehtia. Ongelma näyttää kuitenkin käytännössä liittyvän pikemminkin oikeusministeriön tuottamaan pitkään käytössä olleen lautamiesjärjestelmäksi kutsutun sovelluksen toimintalogiikkaan kuin yksittäisen laamannin toimintaan tai laiminlyönteihin.

Tuomioistuimen ratkaisukokoonpanon määräytymiseen liittyviä järjestelyjä voidaan pitää oikeudenmukaiseen oikeudenkäynnin kannalta niin keskeisinä seikkoina, että jälkikäteen tulisi olla yksiselitteisesti ja helposti selvitettävissä, millä perusteilla kokoonpano kulloinkin on määrätynyt. Lautamiesjärjestelmän suorittaman arvonnän lopputuloksen manuaalisen muuttamisen mahdollisuus ja tehtyjen muutosten perusteiden dokumentointi ja jäljitettävyyys saattavat nykyisellään aiheuttaa tässä suhteessa ongelmia.

Vaikka oikeudenkäyntien asianosaisilla ei Suomessa ole tapana profiloida tuomareita tai lautamiehiä eikä istutkokokoonpanojen määräytymisen perusteita yleensä tutkita tai riitauteta, ei voida pitää poissuljettuna, etteikö erityisesti poliittisten puolueiden listoilta valittujen lautamiesten kohdalla näin voisi tapahtua. Senkin vuoksi on tärkeää, että istutkokokoonpanojen valinnat tapahtuvat läpinäkyvästi ja että niiden perusteet ovat jälkikäteen selvitettävissä.

Edellä todetut näkökohdat korostuvat senkin vuoksi, että nykyinen käräjäoikeuksien lautamiesten valintatapa, jossa lautamiesten valinta kuuluu kunnanvaltuustoille, on tuomioistuinten riippumattomuuden kannalta ongelmallinen. Sikäli kuin lautamiesjärjestelmä ylipäätään halutaan säilyttää, tulisi lautamiesten valintatapa arvioida kokonaan uudelleen.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen Helsingin käräjäoikeuden istuntojen lautamieskokoonpanojen määräytymisen epäkohdista ja kehittämiskohteista Helsingin käräjäoikeuden laamannin ja oikeusministeriön tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Helsingin käräjäoikeuden laamannille ja oikeusministeriöön.

Kehotan oikeusministeriötä saattamaan päätökseni myös muiden käräjäoikeuksien laamannien tietoon. Pyydän oikeusministeriötä ilmoittamaan minulle 31.5.2019 mennessä, mihin muihin toimenpiteisiin tämä päätökseni on antanut aihetta.